

# רשת הלכה

יצא לאור ע"י בית ההוראה  
"שערי הוראה"  
נערך ע"י הרב יוסף  
אייזנשטיין שליט"א מרבני  
בית ההוראה מו"צ ומח"ס  
דעת הלכה וש"ע השל"ה  
לפי סדר דף היומי בהלכה

## "קו הרבנים" מענה 24 שעות ביממה: 0732-122-122

גליון 37 קדושים

**ברכת שהחיינו על פרי חדש, ואם ברכת הפרי קודם, ופירות מורכבים וירקות, פירות מבתי קירור, וברכת משנה הבריות, ברכת האילנות, וברכה על ברקים ורעמים, ועל הים הגדול וכינרת וים המלח "ודיני ספירת העומר"**

### סימן רכה ס"ג

#### שני מיני פירות מסוג אחד

יג. על שני מיני פירות מסוג אחד, אף שאין חלוקים בשמם רק בטעמם, כגון שני מיני דובדבנים או תאנים לבנות ושחורות ושני מיני אגסים או תפוחים או אגוזים, מברך על כל אחד ברכת שהחיינו כשאין באים בבת אחת, כי על כל דבר יש שמחה בפני עצמו. ויש חולקים, והעיקר שמברכים. (שו"ע סי"ד, מ"ב ס"ק יד). וטוב יותר שיקח פרי אחר ויוציא את זה. (שעה"צ ס"ק יח). ובאשכולית ותפוז וכל פרי הדר שחלוקים בטעמם ומראם ושמן יברך על כל מין. (ארחות רבינו ח"א הוספות עמ' יא בשם החזו"א, הליכות שלמה תפילה פכ"ג סי"ט).

#### שני מיני פירות והמורכב מהם

יד. בירך שהחיינו על שני מיני פירות, ואוכל פרי המורכב משניהם, או שאכל פרי המורכב משני מינים ואוכל פרי חדש מאחד מהם, מברך שהחיינו. (אג"מ או"ח ח"ב נח).

#### שני מינים בבת אחת

טו. אם באו לפניו בבת אחת אף שני מינים חלוקים לגמרי, די בברכה אחת. (שעה"צ ס"ק טו). ולברך על מצוה ופרי, אם מחויב בודאי על המצוה לא יברכם יחד. (מנחת שלמה ח"א סי' כ). וי"א שפוטרים בברכה אחת. (כה"ח ס"ק יח).

#### ענבים ויין

טז. בירך על ענבים שהחיינו כשישתה יין חדש אינו מברך, כי הכל שמחה אחת, כי כשאכל ענבים יודע שהיין יצא מהם. וי"א שיברך גם על היין החדש שיש בו שמחה יתירה מבענבים, ולכן יברך על מין חדש או על מלבוש לפוטרו. ואם בירך שהחיינו על היין אינו חוזר ומברך על הענבים. (שו"ע סי"ה, מ"ב ס"ק טו).

#### תירוש ויין

יז. על היין מברך שהחיינו רק כשותהו תירוש שניכר שהוא חדש, אבל כשהוא יין אף אם לא בירך על הענבים אינו מברך, כי אין ניכר בין חדש לישן. (מ"ב ס"ק טו).

#### פרי שאינו מתחדש משנה לשנה

יח. פרי שאינו מתחדש משנה לשנה, כגון אתרוג שדר באילנו משנה לשנה ועומד בירקותו כל השנה אין הנאה נרגשת בחידושו, אף שיש ימים רבים שלא אכל ממנו אינו מברך שהחיינו. (שו"ע סי"ו, מ"ב ס"ק טו).

#### פרי חדש

ח. הרואה פרי חדש משנה לשנה, בין פרי עץ ובין פרי אדמה, אף אם רואהו ביד חברו או על האילן אם נשלם גידול הפרי מברך שהחיינו, ונהגו שלא לברך עד שעת אכילה, כי יש בני אדם שאין שמחים בראיה רק באכילה ולא חילקו, ואם בירך בראיה לא הפסיד. וי"א שאפשר לברך מזמן שמברכים עליו ברכתו הראויה, ובדיעבד לא יחזור ויברך. (שו"ע סי"ג, מ"ב ס"ק יא-יב).

#### מי קודם שהחיינו או ברכת הפרי

ט. י"א שלכתחילה נכון לברך שהחיינו קודם ואחר כך ברכה הראויה לה, ואם טעם מעט ואחר כך בירך שהחיינו אפשר שזה גם טוב, ובדיעבד אם בירך שהחיינו אחר ברכת האכילה קודם שהתחיל לטעום אינו הפסק. (מ"ב ס"ק יא). אבל מנהג העולם שברכת הפרי קודם לברכת שהחיינו. (באר היטב ס"ק יו, ערוה"ש סי"ה, כה"ח ס"ק כד, ארחות רבינו ח"א בהוספות עמ' יא בשם החזו"א).

#### ברכת שהחיינו רשות

י. ברכה זו רשות, היינו שאינה חייב רק מצוה, ואם לא מברך אינו נענש, וראוי לזהר שלא לבטלה. (מ"ב ס"ק יט). י"א שלכן אם אינו שמח באכילתו אינו מברך, (שבה"ל ח"ד כה). וי"א שמברך אף אם אינו שמח בלבו כי כך תקנו חז"ל. (הגר"ש אלישיב והגר"ח קנייבסקי בזה"ב עמ' 158).

#### עד מתי יכול לברך

יא. אם לא בירך בראיה ראשונה יכול לברך בראיה שניה, כי אנו נוהגים לברך רק באכילה אף שראה כמה פעמים. אבל אם לא בירך באכילה ראשונה אין מברך באכילה שניה. (שו"ע סי"ג, מ"ב ס"ק יג). ובאמצע אכילה ראשונה מברך, (קצות השולחן סי' סג ס"ק ט, וזה"ב עמ' 159 בשם הגר"ש"א). אבל אחר אכילה אף שעדיין לא נתעכל אינו מברך. (מ"ב ס"ס).

#### פירות מורכבים

יב. על פירות מורכבים מין בשאינו מינו נחלקו הפוסקים אם מברכים, (ביה"ל ד"ה פרי). והמנהג שאין מברכים, (הליכות שלמה תפילה פכ"ג ד"ה יח). וי"א שיוציאו בפרי אחר. (מנח"י ח"ג כה ד, אג"מ או"ח ח"ב נח), ובזמננו רוב ההרכבות הם מין במינו או בספק מינם, וההרכבה אינה נראית במראהו וטעמו, ומברכים עליהם. (זה"ב פ"ח עמ' 163).

## דבר שאינו גידולי קרקע

יט. דבר שאינו גידולי קרקע **כעופות ודגים** אף אם נזדמן לו מין שלא טעם מעולם אין מברך שהחיינו. וכן **כמהין ופטירות** אין מברך שהחיינו כי אין להם זמן קבוע וגם גדל מאויר ולא מקרקע. על **גדיים וטלאים** שרגילים להתחדש פעמיים בשנה י"א שמברך שהחיינו, וצ"ע, והעולם נוהגים שלא לברך. (מ"ב ס"ק טז).

## ריח

כ. על ריח המתחדש משנה לשנה **כורד**, וכיוצא בזה שאר דברים שנעשו **להריח** נחלקו הפוסקים אם מברך שהחיינו, ונהגו שלא לברך. (מ"ב ס"ק טז).

## המתחדש שתי פעמים

כא. פרי המתחדש **שתי פעמים בשנה** מברכים עליו כל פעם שמתחדש, כי בא מזמן לזמן. (שו"ע ס"ו, מ"ב ס"ק יז).

## אין זמן לגידולו וירק

כב. **דבר שאין זמן קבוע** לגידולו, או **ירק חדש** שיש ירק שעומד **כל השנה** בקרקע אין מברכים עליו, כי לא נתקן רק בדבר שבא מזמן לזמן, ואף שיש ירקות חדשים לא חילקו בין ירק לירק, או הכונה **לירק שמטמינים בבורות** ועומד כל ימות השנה ואין ניכר בין ישן לחדש כמו **תפוחי אדמה** ולכן אין מברכים שהחיינו. (שו"ע ס"ו, מ"ב ס"ק יח).

## פירות מבתי קירור

כג. פירות וירקות שנמצאים **מבתי קירור כל השנה** או **שמייבאים כל השנה** מארצות שהם גדלים שם, אף אם נמכרים **ביוקר** או בחנויות **בודדות** דעת הגרי"ש אלישיב שאין מברכים עליהם שהחיינו, כי מצויים כל השנה ואין שמחה בחידושם. (וזה"ב פי"ח ג-ה עמ' 160).

## ירק או לחם חדש

כד. בשל"ה כתב שאין לברך על ירק או לחם חדש כי אין ניכר **בין ישן לחדש**. (מ"ב ס"ק יח). וכן על פירות **יבשים או מרוקחים**. (א"א מוטשאטש ס"ו, ברכת הבית שער כד אות כב-ג). **והריפות שעושים מדגן חדש** שניכרים היטב שהם חדשים למג"א מברכים, ולמור וקציעה אין מברכים כי אין להם מעלה בטעמם, ויש למעט בברכות. (מ"ב ס"ק יח).

## קטניות וירקות

כד. בקטניות כשהם ניכרים שהם חדשים, כגון שהם ירוקים יכול לברך שהחיינו, וכן על **גזר לפת ומלפפונים** מברך. (מ"ב ס"ק יח). וכיום מצויים ואין להם חשיבות ואין לברך עליהם. (הליכות שלמה תפילה פכ"ג ד"ה ל).

## בוסר

כה. אין מברכים שהחיינו על **בוסר**, אלא כשנגמר הפרי לגמרי וטוב למאכל. (שו"ע ס"ז, מ"ב ס"ק יט).

## לאכול ממין חדש

כו. מצוה לאכול מעט מכל מין חדש בשנה, כדי להראות **שחביב עליו** בריאתו של הקדוש ברוך הוא. (מ"ב ס"ק יט).

## משנה הבריות

כז. הרואה **כושי**, ו**גיחור** שאדום הרבה, ו**הלוקן** שהוא לבן הרבה, ו**הקפח** שבטנו גדול ומתוך עביו נראית קומותו מקופחת או שאריך וקטין ומדקותו אין יכול לסבול קומתו ונכפף, ו**הננס**, ו**הדרקונה** שמלא יבלות, ו**פתויי הראש** שכל שערותיו דבוקות זה בזה, ו**הפיל והקוף**, מברך ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם משנה הבריות. (שו"ע ס"ח, מ"ב ס"ק כ).

## בעלי מומים

כח. הרואה את **החיגר** אף ברגלו אחת, ואת **הקיסע** שנקטעו ידיו, ואת **הסומא** משני עיניו, אבל לא בעין אחת, ו**מוכה שחין**, ו**הבהקנין** שמנומר בנקודות דקות כעדשים אדומים קצת וביניהם יש לובן צח ומבריק, ולא מצוי בהרבה אנשים, ולא נעשה מהשמש שעתיד להסתלק, אם הם **ממעיי אמם** מברך משנה הבריות, ואם נשתנה אחר כך מברך דיין האמת שבא לעונש, ויש מי שאומר שדיין האמת שייך רק על מי **שמצטער עליו** ולא בגוי. (שו"ע ס"ט, מ"ב ס"ק כב-כח).

## פעם ראשונה או משלשים לשלשים

כט. אין מברך **משנה הבריות** למחבר אלא **פעם ראשונה** שהשינוי גדול עליו מאד, ואינו מברך אף על כושי אחר לאחר שלשים יום, ולרמ"א **משלשים לשלשים** יום, ולמעשה יברך אחר שלשים יום בלא שם ומלכות. (שו"ע ס"ט, מ"ב ס"ק כט-ל). ובפיל וקוף יברך אחר שלשים יום. (החזו"א בארחות רבינו ח"ג עמ' רכד, הגר"ח קנייבקי בשער העין פט"ו הע"ב כג).

ל. בברכת **דיין האמת** לט"ז תלוי במחלוקת המחבר ורמ"א, ולנהר שלום אם רואה קרוב אחר שמצטער עליו ונתגדל הצער יכול לברך דיין האמת. (מ"ב ס"ק ל)

## אילנות טובות ובריות נאות

לא. הרואה אילנות טובות ובריות נאות בין זכרים ובין נקיבות, אפילו **עובד כוכבים**, או **בהמה**, אומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם **שככה לו בעולמו**. ואינו מברך עליהם אלא פעם ראשונה, ולא על אחרים אף אחר שלשים יום אלא אם היו נאים מהם. **ועכשיו לא נהגו כלל** לברך ברכה זו, ונכון לברך בלא שם ומלכות. (שו"ע ס"י, מ"ב ס"ק לב-לד).

## ראיית כותי

לב. כותי מותר לראות בראיה בעלמא אבל להתבונן בו אסור. וכן אסור לומר כמה נאה כותי זה, משום לא תחנם. (מ"ב ס"ק לג).

## סימן רכו

### הרואה פרחי אילן מה מברך

ליהנות מהם בני אדם. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"א-ב).

### אילן סרק

ב. על אילני סרק אין מברכים. (מ"ב סק"ב).

### אחר לברך

ג. אינו מברך אלא **פעם אחת** בכל שנה ושנה, ואם אחר

## ברכת האילנות

א. היוצא בימי ניסן בארצות החמים שאז הדרך שהאילנות מלבלבים, או בחודש אחר כשרואה הבלבוב פעם ראשון, וראה **פרח מאילן מאכל** שעתיד לגדל פרי, ולא **עלה**, אומר ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות

לברך אם קודם שגדלו הפירות יברך אף שלא בירך בראיה ראשונה, ואם גדלו הפירות לא יברך עוד. ולבית יוסף אף אם לא ראה כלל מקודם איבד הברכה, ובאליה

רבה הכריע שאם לא ראה מקודם לא איבד הברכה, אלא אם גדל כל צרכו וראוי לברך שהחיינו אין כדאי לברך ברכה זו. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"ד-ה).

## סימן רכז ברכת הזיקים

יצא בדלעבד. (מ"ב סק"ה). ואם לא כיון לפוטרו והיה הרעם תוך כדי דיבור מהברק, י"א שאין צריך לברך עליו, (חיי אדם כל סז ס"ג, קצושי"ע ס"י ס"ב) וי"א שמברך עליו. (הגר"ח צאנזער בהגהות לשו"ע).

**ראיית אורו של הברק**  
ז. מנהג העולם לברך לא רק על ראיית הברק עצמו אלא אף על **ראיית אורו של הברק**, ונכון הוא. (מנחת שלמה ח"ב סי' ד אות לד).

**נתפזרו העבים**  
ח. כל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת. **נתפזרו העבים ונטהרו וזכו השמים** ושמע עוד קול רעם וברק מברך מחדש. אבל לא אם נתפזרו הנה והנה ועדיין מעונן שבזה נפטר עוד בברכה ראשונה. ואם **ביום אחר** היינו אחר שקם משנת הלילה, בכל אופן חוזר ומברך. (שו"ע ס"ב, מ"ב סק"ח, הליכות שלמה תפילה פכ"ג ס"ה).

**נמצא במקום שאין יכול לברך**  
ט. היה יושב בבית הכסא או בשאר מקומות המטונפים שאין לברך שם, ושמע קול רעם או ראה ברק אם יכול למהר לצאת ולברך תוך כדי דיבור יצא. ואם יתארך לו הזמן יותר מכדי דיבור וכבר עבר הזמן אין צריך למהר לצאת. (שו"ע ס"ג, מ"ב סק"ט, יב).

י. ומה שמברך, היינו אף שנתעורר לעשות צרכיו אך אין מתאווה כל כך יכול לצאת ולברך, ויש מחמירים, ובפרט אם משער שיוכל לשמוע אחר כך. וגם **עדיין לא עשה צרכיו ולא נגע** במקום הטינופת, יכול לברך קודם נטילה כדי שלא יפסיד הברכה. או אם **יכול ליטול** ידיו או לנקות קודם הברכה. (מ"ב סק"י-יא).

**יברך תוך כדי דיבור**  
יא. **שיעור ברכה** לברקים ורעמים הוא תוך כדי דיבור, ואם **עבר יותר מכדי דיבור** מראית הברק ושמיעת הרעם לא יברך, ולכן אם עשה צרכיו ונטל ידיו ושמע רעם או ראה ברק, יברך **קודם על הברק ורעם** ואחר כך יברך אשר יצר. (מ"ב ס"ק יב).

**סתם ידים**  
יב. סתם ידים שאין יודע שהם מלוכלכות כשרות לברכה. (מ"ב ס"ק יב).

## סימן רכח

### ברכת ימים ונהרות הרים וגבעות

**ישראל ומצרים** אומר ברוך אתה וכו' עושה הים הגדול. או שעשה את הים הגדול. ולאחרונים הוא **ים אוקינוס** שהוא גדול מכל הימים ומקיף העולם קבעו לו ברכה מפני גדלו, אבל על ים שעוברים לארץ ישראל הוא כשאר ימים. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"ב).

**פעם בשלשים יום**  
ג. כל הברכות האלו מברך עליהם כשרואה אותם

### עושה מעשה בראשית

א. על הזיקים והוא כמין **כוכב היורה כחץ** באורך השמים ממקום למקום ונמשך אורו כשבט, או יש אומרים שהוא כוכב שיש לו זנב ושבט של אורה, ועל **רעדת הארץ**, ועל **הברקים** ועל **הרעמים** ועל **רוחות שנשבו בזעף** על כל אחד מאלו אומר ברוך וכו' **עושה מעשה בראשית**, ואם ירצה יאמר ברוך וכו' **שכחו וגבורתו מלא עולם**. אבל לא יברך שתי ברכות אלא או זה או זה. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"א, ו).

### כוכב בלילה אחרת

ב. על הכוכב **שרץ בלילה** לא יברך רק **פעם אחת** בין על כוכב זה ובין על כוכב אחר שרץ, אבל **בלילה אחרת** מברך כי בודאי הוא כוכב אחר. ועל כוכב **שיש לו זנב ושבט** אורה אם רואהו **בלילה אחר** אינו מברך כל שהוא תוך שלשים יום לראיה ראשונה. (מ"ב סק"א-ב, שעה"צ סק"ב).

### ברקים מחוס

ג. ברקים הבאים **בלא רעם כלל** רק מחמת חוס, לחיי אדם אין מברכים עליהם. (מ"ב סק"ג). ולחזו"א מברכים. (מעשה איש ח"ה עמ' פט מהגר"ח קנייבסקי).

### רוח סערה שאינה מצויה

ד. על רוח סערה שאינה מצויה יברך תמיד רק עושה מעשה בראשית, ולא יברך כוחו וגבורתו מלא עולם כי זה מברכים על רוח בזעף, **ואין אנו בקיאים מהו בזעף**. (מ"ב סק"ד).

### ברקים ורעמים

ה. מנהג העולם לברך על **הברקים** עושה מעשה בראשית, ועל **הרעמים** שכוחו וגבורתו מלא עולם. וכל אחת מהברכות שייך על שניהם, לכן אם **שמע רעם וראה ברק כאחד**, מברך עושה מעשה בראשית על שניהם, ואם בירך שכחו וגבורתו מלא עולם גם יצא. (מ"ב סק"ה).

ואם **לא היו תכופים** זה אחר זה, מברך תחילה על הברק שנראה קודם עושה מעשה בראשית ואחר כך על הרעם שכוחו וגבורתו. וכן אם **לא ראה את הברק** ושמע הרעם ובירך שכחו וגבורתו או עושה מעשה בראשית, ואחר כך ראה ברק מברך גם עליו עושה מעשה בראשית. (מ"ב סק"ה).

### בירך על הברק

ו. אם בירך על הברק ונתכוין **לפטור הרעם** שיבוא אחריו

### ימים ונהרות הרים וגבעות

א. על הימים ונהרות הרים וגבעות, אומר ברוך אתה וכו' עושה מעשה בראשית. פירוש שיסדן מאז ושבו של מקום שאנו מכירים שהמקום בראו מששת ימי בראשית. (שו"ע ס"א, מ"ב סק"א).

### הים הגדול

ב. על הים הגדול, למחבר הוא הים **שעוברים בו לארץ**

משלשים יום לשלשים יום. (מ"ב ס"ב). והגר סמוך לים אף אם לא ראה שלשים יום ואחר כך ראהו לא יברך. הליכות שלמה תפילה פ"ג ס"כח).

### נהרות

ד. לא על כל הנהרות מברך אלא על הנהרות שהזכרו בתורה כחידקל ופרת, וגם על כל הנהרות הגדולות כאלו וידועים מימי בראשית ולא נהיו אחר כך. והוא שראה אותם במקום שלא נשתנה מהלכם על ידי בני אדם. אבל מקום שחפרו ושינו מהלך הנהר אינו מעשה בראשית ואין

מברך וכן בספק אם שינו אין מברך. ובסתם ימים אין צריך לחוש לזה. (שו"ע ס"ב, מ"ב ס"ד-ה). ועל כינרת מברכים. (ע"י מור וקציעה כאן, שער העין עמ' פד בשם הגר"ש אלישיב ועוד). ועל ים המלח י"א שמברכים. (ע"י מור וקציעה) ויש שנסתפקו כי לא היה מששת ימי בראשית. (הגר"ש אלישיב בזה"ב פ"ז ס"ב, שבה"ל ח"ט סי' מז).

### הרים וגבעות המשונים

ה. לא על כל הרים וגבעות מברכים אלא דוקא על הרים וגבעות המשונים וניכרת בהם גבורת הבורא. (שו"ע ס"ג).

## דיני ספירת העומר

### החייבים בספירה

א. מצוה על כל אחד ואחד לספור לעצמו. (שו"ע סי' תפ"ט ס"א). ונחלקו הפוסקים אם שמע מחבירו ונתכוונו לצאת אם שומע כעונה ויצא או לא. (ביה"ל ד"ה ומצוה). ונהגו כל ישראל שכל אחד מברך וסופר לעצמו. (מ"ב ס"ה). ואם יש לו ספק ישמע הברכה מאחר, ויספור בעצמו. (שעה"צ ס"ה).

ב. ראוי למדקדקים כששומע הספירה מפי השליח ציבור או אחר, יחשוב שמתכוין שלא לצאת. (שועה"ר ס"ב). אמנם אף אם שמע ולא חשב מברך לעצמו, כי דעת כל אדם לברך בעצמו וכאלו התנה. (הליכות שלמה פ"א ג).

### נשים

ג. נשים פטורות מספירת העומר. וכן נהגו בהרבה מקומות. (מ"ב ס"ג, הליכות שלמה תפלה פ"ז הע' 95). ויש שנהגו לספור. (מג"א ס"א), ומ"מ לא יברכו כי בודאי יטעו יום אחד. (מ"ב שם). ואם בעליהם יזכירום יכולים לברך. (ארחות רבינו ח"ב ע' צד, הלכות חג בחג פ"ב הע' 2 בשם הגר"ש"א).

### זמן ספירת העומר

ד. ראוי לספור רק אחר צאת הכוכבים. (שו"ע שם ס"ב). ואם ספר בבין השמשות יצא, ונכון שיחזור ויספור בצאת הכוכבים בלי ברכה. (מ"ב ס"ק טו).

ה. אחר תפלת ערבית סופרים ספירת העומר. ואם לא ספר בתחילת הלילה, סופר כל הלילה. (שו"ע שם ס"א). ויש להשתדל להקדים לספור כל מה שאפשר. (שועה"ר ס"ג, מ"ב ס"ב). ואם יש לו מנין קבוע למעריב בשעה מאוחרת יספור אחר מעריב, ולא יקדים לספור בתחילת הלילה ביחידות. (מנח"י ח"ט נ, אג"מ ח"ד צט, שבה"ל ח"ו נג).

ו. שכח ולא ספר כל הלילה, יספור ביום בלא ברכה. (שו"ע שם ס"ז).

### ספירה על תנאי

ז. המתפלל בציבור שסופרים בבין השמשות ורצונו לספור בצאת הכוכבים, יספור עמם בלי ברכה, שמא ישכח אחר כך, ויחשוב אם אזכור אחר כך למנות איני רוצה לצאת בספירה זו, וכישיגיע הזמן יברך ויספור. (שו"ע שם ס"ג, מ"ב ס"ק טז).

### ימים ושבעות

ח. סופרים ימים ושבעות. (שו"ע שם ס"א). ספר ימים לבד ולא הזכיר שבעות, י"א שיצא וי"א שלא יצא, ולכן חוזר וסופר

בלי ברכה. ספר שבעות לבד, בהשלמת שבוע כגון היום שבוע אחד או שני שבעות לא יצא, ובאמצע שבוע כגון שבוע אחד ויום אחד יצא. (מ"ב ס"ז, שעה"צ ס"ק יא).

### ספר בחיסור

ט. ספר בחיסור כגון שאמר ביום ל"ט היום ארבעים חסר אחת וכדומה, יצא. (מ"ב ס"ק יא).

### ספר בלב או בכתיבה או בר"ת ורמזים

י. ספר בלב לא יצא, כי הרהור אינו כדיבור. (ביה"ל ס"א ד"ה מונה). אם ספר על ידי כתיבה לא יצא וחוזר וסופר בברכה. (שעי"ת ס"ו).

יא. ספר בר"ת, כגון היום ל"ג בעומר וכדומה, נחלקו האחרונים אם יצא, וחוזר וסופר בלא ברכה. (ביה"ל שם)

יב. ספר ברמז, כגון שצירף מספרים ואמר ביום השביעי היום ארבעה ושלשה ימים, או שאמר ביום מ"ט היום יום האחרון לספירה או חמשה ימים לפני היום האחרון, לא יצא. (הל"ש פ"א ד, סידור פסח כהלכתו פ"א ס"ו בשם הגר"ש"א).

### הזכיר כבר את הספירה

יג. אם הזכיר את יום הספירה שוב אינו יכול לספור בברכה, לכן אם שאלו חבירו, כמה ימי הספירה היום, יענה לו אתמול היה כך. (שו"ע שם ס"ד).

יד. אם כשאמר המספר כיון בפירוש שלא לצאת, יכול לספור אחר כך בברכה. (מ"ב ס"ק טז). וכן אם שאל את חבירו בדרך שאלה האם היום מספר זה, חוזר וסופר בברכה. (דעת תורה, כפה"ח ס"ק סא).

טו. אם לא אמר היום, רק המספר בלבד, יכול לחזור ולספור בברכה. (מ"ב ס"ק ט). ומ"מ לכתחילה לא יאמר המספר אף בלי היום. (שעה"צ ס"ק כה, כפה"ח ס"ק נג).

טז. אם אמר ביום השלמת שבוע, היום כך וכך ולא הזכיר השבעות, יכול לחזור ולספור בברכה. (מ"ב ס"ק כב). ויש חולקים, ונהגו להחמיר ולספור בלא ברכה. (דעת תורה, כפה"ח ס"ק נה, שבה"ל ח"א רה, תשו' והנהגות ח"ד קה). ובאמצע שבוע לכל הדיעות סופר בלא ברכה. (שעה"צ ס"ק כח).

### טעה בספירה

יז. טעה בספירה ואמר יום אחר אם נזכר תוך כדי דיבור יסיים כהוגן ויצא. ואף שבעת ברכה כיון על יום אחר. (שו"ע שם ס"ו, מ"ב ס"ק לב).

יח. דילג יום אחד ולא ספר כלל, יספור בשאר ימים בלא ברכה, אבל אם מסופק אם דילג יום, או שאר ספיקות כגון טעה בימים ולא בשבועות או להיפך, יספור שאר ימים בברכה. (שו"ע שם ס"ח, מ"ב ס"ק לח).

יט. מברך וסופר מעומד, (שו"ע שם ס"א, מ"ב סק"ו). י"א בעומר וי"א לעומר. (מ"ב סק"ח). וי"א שניהם. ומנהג לומר אחר הספירה הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש, ויש נוהגים לומר מזמור אלקים יחננו. (מ"ב סק"י). ויש נוהגים להוסיף אנא בכח ורבונו של עולם. (שועה"ר ס"א).

## דינים הנוהגים בימי ספירת העומר

### ריקודים ושירה

א. נהגו איסור לעשות **ריקודים ומחולות** בשידוכין, וכל שכן של רשות. (מ"ב שם סק"ג) ואף בשל מצוה. (עיין שועה"ר ס"א). ויש מקילים בסעודת מצוה כגון שבע ברכות, בר מצוה וברית ופדיון הבן. (משמעות המ"ב שם, כה"ח סק"ט). וראוי להמנע. (הליכות שלמה שם א"ה 57, מבית לוי פע"ט ג). וריקוד של מצוה אחר קידוש לבנה מותר. (מבית לוי שם).

ב. אין לנגן בכלי שיר. (ערוך השולחן ס"ב, מנח"י ח"א ק"א ד'), ולא לשמוע **מכלי זמר**, (אג"מ יו"ד ח"ב קלז). וכן אין לשמוע **שירה בפה מוקלטת** [ואקאלי]. (מבית לוי שם).

ג. יש להקל בשמיעת כלי זמר במטרה לחזק חולה, או להפיג בדידות או פחדים, כגון אלמנה השוהה בביתה לבד, או הנוהגים ברכב וחוששים שירדמו ח"ו במהלך הנסיעה, או **השוהים בזמנים אלו בבידוד**, וכל שכן הקלטות של שירה בפה. (הליכות שלמה שם א"ה 54, ועיין מ"ב ס"י תק"ס ס"ק יג).

ד. התעמלות לצורך רפואה עם מוסיקת רקע אפשר להקל, ושלא לצורך רפואה אין להקל. (מבית לוי שם).

ה. הלומד **נגינה לצורך פרנסה** ולא לשמחה יש מתירים, (אג"מ או"ח ח"ג פז, ועיין ביה"ל ס"י תקנ"א ס"ב ד"ה ממעטים). וכן לנגן בגני ילדים קטנים שלא הגיעו לחינוך. (הליכות חג בחג ספיה"ע פ"ז הע' 34 בשם הגר"י אלשיב). ויש אוסרים גם בזה. (מבית לוי שם).

ו. יש להמנע **משירה בפה** המביאה לידי ריקוד, אבל שירה המעוררת האדם ופרקי חזנות מותר. (הליכות שלמה שם יד). ויש שהתירו שירה בפה בכל אופן. (הליכות חג בחג ספיה"ע פ"ז הע' 71 בשם הגר"י אלשיב, מבית לוי שם).

### ברכת שהחיינו ובגדים חדשים

א. ברכת שהחיינו בנזדמן לו יברך. (מ"ב שם סק"ב). ולא דוקא נזדמן. (הליכות שלמה פ"א א"ה 53). כי לא מצינו בזה איסור. (לבושי מרדכי קנג, כה"ח סק"ד ועוד). ולכתחילה יברך בשבת ולא בימות החול. (מבית לוי פע"ט ד, ועיין מ"ב ס"י תקנא ס"ק צח).

ב. יש שכתבו שיש להמנע מלבוש **בגד חדש** בימי הספירה. (לקט יושר דף צז). ולא מצינו כן בשאר פוסקים. ובגדים שאינם חשובים כ"כ שאין מברכים שהחיינו, כגון מנעלים וגרבים, בגדי זיעה, וכתונת וכדו', לכ"כ מותר לקנותם וללבשם.

### ל"ג בעומר

א. ל"ג בעומר מן הדין מותר בתספורת ביום, [חוץ מהנוהגים היתר עד ר"ח אייר], (שו"ע ס"ב). ויש מקילים מבערב (מ"ב ס"ק יא). והנוהגים דיני אבילות מפסח עד ראש חודש סיון מותרים להסתפר מהלילה. (הליכות חג בחג ספיה"ע פ"ז הע' 71) בשם הגר"י אלשיב. למנהג האריז"ל אין מסתפרים עד ערב שבועות. (שע"ת סק"ח). חוץ מתספורת הקטנים בל"ג בעומר.

ב. נישואין מקילים ביום ל"ג בעומר, ולא בלילה שלפניו, ובשעת הדחק יש להקל בלילה שלפניו. (מ"ב ס"ק יא).

א. בימי ספירת העומר נוהגים מקצת דיני אבילות, לפי שמתו תלמידי רבי עקיבא. (שו"ע ס"י תצ"ג ס"א, וע"ע טעמים בחק יעקב סק"ג).

ב. נוהגים בדינים אלו לדעת המחבר מפסח עד ל"ד בעומר בבוקר, וכן מנהג הספרדים. (שם). ויש שנהגו בזה רק מר"ח אייר עד שבועות. (רמ"א ס"ג, מ"ב סק"ה). נהגו להחמיר **מפסח עד ר"ח סיון** וכדלהלן. (מ"ב ס"ק יז).

### אירוסין ונשואין

א. מותר להשתדך, (שו"ע ס"א) ולעשות מסיבת וסעודת תנאים, אבל בלי ריקודים ומחולות (מ"ב סק"ג). ויכולים לשיר שירי שמחה. (הליכות שלמה פ"א ס"ח). ואף בנגמר השידוך קודם פסח. (שבט הקהתי ח"ו ס"י ר"א)

ב. אין נושאין נשים ואין עושים סעודת נשואין. (שו"ע שם). ואין חילוק בין זיווג ראשון לשני. (מ"ב סק"א).

ג. המתחתן בימים שע"פ מנהגו מותר, אם מותר להשתתף בו הנוהגים איסור, יש אוסרים. (עיין חת"ס או"ח קמב, מנח"י ח"ד פד). ויש מתירים. (אג"מ או"ח א' קנט, הליכות שלמה פ"א יט). וראוי להחמיר שילך רק לברך במזל טוב ולא ישתתף בסעודה וריקודים. (מבית לוי פע"ט א').

### תספורת

א. נוהגים שלא להסתפר בימים אלו. (שו"ע שם ס"ב). והמותרים להסתפר בחול המועד, מותרים גם בספירה. (ביה"ל ד"ה נוהגים). וכגון ששלמו ימי אבלו. (שע"ת סק"ז).

ב. גם **נשים** אסורות בתספורת. (אג"מ יו"ד ח"ב קלז), ומותרת לגלח שערותיה במקום צורך, או לצורך צניעות או מצוה. (שם, מבית לוי פע"ט ב). וכן מותר האיש לגלח שפמו המעכב האכילה. (ס"י תקנא ס"ג).

ג. גילוח אסור בין בראש ובין בזקן, ובין בשאר מקומות בגוף כגון **גילוח שער רגליים** ליופיו. (ציוני הלכה אבילות ע"י שג בשם הגר"י אלשיב זצ"ל) אבל **מריטת שער הגבות וריסים ושער הרגלים**, אינו בכלל תספורת ומותר. (שם, בין פסח לשבועות פ"ט הע' יב בשם הגר"י וואזנר).

ד. **בעל ברית** מותר להסתפר לכבוד המילה, (שו"ע שם ס"ב), היינו הסנדק והמוהל ואבי הבן. אבל לא המוציא והמביא. (מ"ב ס"ק י"ב). וע"פ האריז"ל גם בעלי הברית אין מסתפרים. (שע"ת סק"ח). ולכבוד פדיון הבן אין להתיר להסתפר. (סידור פסח כהלכתו פ"ב ס"ב בשם הגר"י אלשיב).

ז. נער הנעשה **בר מצוה** בימי הספירה, יסתפר בקטנותו. ואם לא היה באפשרותו מותר להסתפר ביום הבר מצוה. (הליכות שלמה פסח פ"א ה"ט), ולמנהג האריז"ל שאין מסתפרים בימי ספירת עומר יסתפר רק בקטנותו אבל לא כשהגדיל. (מבית לוי פע"ט הע' ק). ולאביו ובני המשפחה אסור להסתפר. (הליכ"ש שם). ומותר לערוך חגיגת וסעודת בר מצוה אף שאינו ביום שנעשה גדול, בלא ריקודים ותזמורת. (הליכ"ש שם ה"ז).